

Какво е ученето всъщност?

Твърде дълго се чуваше – а може би все още се чува – ехото на опростената, тясна и ограничаваща идея, че ученето е предимно (или само) усвояване на информация и представянето ѝ обратно. Инерцията повлича почти всички. Какво още има в ученето, за което и да знаем, не винаги прилагаме? Какво е ученето всъщност?

Всеки има своя идея за това какво е да учиш спрямо стила си на учене, целите си и амбициите си по отношение на ученето. **Но какво е то за тези, които все още нямат цели и амбиции? И какво е то за педагозите – какво и как учат те?**

Изглежда, че въпросите са много, за това тук ще предлага няколко отправни точки, с допълнителни материали, а в последствие ще има разработени идеи за приложение в практиката спрямо различните аспекти, проявления, стилове и цели при ученето.

Започваме да учим още с раждането си (или преди това?), като взаимодействаме със средата си. Дори и най-инатливият и незаинтересован тийнейджър е бил бебе, а за да оцелее, то е принудено да учи. Едно видео разказва за това, че сме обречени да учим:

<http://www.youtube.com/watch?v=falHoOEUFzo&feature=related>

Учим се да говорим, учим се да си връзваме връзките, учим се да караме кола и колело. И какво от това би попитал някой педагог, който има да проверява куп контролни. От една страна е добре да сме експлицитни с учениците си за това какво е ученето и какви са различните му форми. Защото то не е изолиран процес, който се случва само в училище. А когато те разберат и усетят, че ученето е процес, който е естествен за човека и се случва навсякъде, във всеки един етап от живота ни, може би ще променят отношението си към ученето.

От друга страна, ако изследваме как се случват естествените процеси на учене при всеки един, дали предпочита да му се покаже, или да се направи заедно с него, или да пробва няколко пъти на спокойствие – това може да даде ключ за това как

един ученик да учи въпреки сам, как родителите му да го подкрепят и как учителят може да подходи към него.

Макар темата да звучи абстрактно за някои, изследванията показват, че нашата собствена представа за ученето и историята ни на обучение силно повлиява практиката ни. Може да повлияе положително, когато сме съзнателни и се освободим от някои ограничаващи идеи и/или изследваме територии, непознати до момента. Как всеки педагог вижда ученето, как го е преживял и по какъв начин е учител той самият повлиява практиката. Можем да разширим представата си какво е ученето:

- дали някои деца не учат, като рисуват/ чертаят скицират?
- дали някои деца не учат, като слушат?
- дали някои деца не учат, като говорят - повтарят или интерпретират чутото?
- как знаем, че процеса на учене се е случил?

Разширяването на представата какво е ученето може да ни доведе и до по-важният въпрос за това как измерваме ученето и как знаем, че то се е случило. "Самостоятелно прилагане на знания и умения в непозната среда". Тази дефиниция не приляга на всички случаи, за това можем да употребим и "Разбиране и осмисляне на информация, интерпретирането и прилагането ѝ" и "развитие на умение, което учащият може да използва успешно сам".

Много мои учители смятаха, че единственият начин да научиш нещо е да минеш през много упражнения и да го повториш няколко(стотин) пъти. Макар да не отричам необходимостта от репетитивни упражнения, те съвсем не изчерпват богатата гама от възможности да научиш нещо.

Тук се връщаме на ключовият въпрос – какво е за нас ученето от позицията на педагози?

- Да възпроизведеш информация?

- Да разбереш даден процес или събитие? Да анализираш и синтезираш?
- Да направиш връзката?
- Да можеш да приложиш наученото независимо и самостоятелно? Да направиш връзка с друга сфера на познание/ живот?
- Да опознаеш себе си?
- Да промениш или изградиш себе си?

Ученето е всичко това и повече, но ако вие не се запитате искрено какво е за вас, какво е било за вас и на какво най-много акцентирате в преподаването си, един фундаментален въпрос ще остане неосветен. Надали ще сте съзнателни за централния процес в работата ви.

Какво може да направите по въпроса?

Още сега предлагам едно упражнение за собствената ни представа за ученето. Да разширяваме представата си и понятието си за това какво е да учиш е нещо ключово за практиката ни. Често именно трансформирането на дълбоко залегналите в нас идеи има огромен ефект, много по-голям от усвояването на инструменти и методологии.

Ученето в естествена среда не се случва изолирано от други процеси – то се случва в игра, в общуване, а до една определена възраст чрез имитиране.

УПРАЖНЕНИЕ ЗА УЧЕНИЦИ:

Дайте за домашно на учениците си да разпитат родителите си какво знаят за Студената война. Задайте на учениците си като задача да напишат есе за това как реагират когато има спор между техни приятели – първо да наблюдават себе си, а след това да го опишат и да разсъждават защо и как реагират. Използвайте прости детски игри за учене на език – играта на филми е много успешна с по-напреднали групи. Още идеи, тематични и за различни моменти от процеса на обучение – очаквайте скоро.

Какво учим?

Това също е важен въпрос, традиционно ученето е било свързано с научаване на информация за външния свят, но не по-малко значимо е (ако не и повече) опознаването на вътрешния ни свят, да учим за себе си, за това кои сме и как функционираме. Има и житейски уроци, които научаваме – това също е учене. А дали тези два последни типа учене се случват в училище, дали им се отделя достатъчно внимание?